

Hva er riktig innretning på den økonomiske politikken under pandemien?

Innspillsmøte med finansministeren

Espen R. Moen

Spørsmål

- «Hvordan balansere behovet for å motvirke inntektsbortfall for husholdninger og bedrifter mot ønsket om rask omstilling og ny vekst?
- Hvordan balansere næringslivets ønsker om støtteordninger mot hensynet til bærekraft i den økonomiske politikken over tid?»
- Jeg tar utgangspunkt i artikler jeg har skrevet sammen med Espen Henriksen og Gisle Natvik, se spesielt «[En prinsipiell tilnærming til økonomiske tiltakspakker mens vi bekjemper koronaviruset](#)» Samfunnsøkonomen 2020 (2) s 4-9

Målsetting med økonomisk politikk under pandemien

1. Inntektssikring (forsikring): Overføre inntekt fra de som ikke rammes økonomisk (nå og i fremtiden) til de som rammes.
2. Næringspolitikk: legge til rette for at verdiskapingen og ikke minst produksjonsevnen faller så lite som mulig.

Samtidig har offentlige midler høy verdi i alternativ anvendelse nå, og i fremtiden, noe som tilsier forsiktighet i pengebruken.

Inntektssikring

- Kompensere husholdninger for bortfall av arbeidsinntekt
 - De som ikke rammes støtter de som rammes
- Men ikke kompensere investorer for bortfall av kapitalinntekter
 - Investorer forventes å sikre seg ved å diversifisere sine porteføljer.
 - I tillegg er de «betalt for å ta risiko» ved høy forventet avkastning.
- Tilsier raushet når det gjelder dagpenger etc ved bortfall av arbeidsinntekt.
- Men tilsier ikke at man skal støtte bedriftene for å hjelpe eierne økonomisk.
- Ikke alltid lett å skille mellom arbeids- og kapitalinntekt
 - Familieeid bedrift, formue og arbeidskraft avhengig av samme kilde.

Næringspolitikk: Sikre verdiskaping/produksjonsevne

- Hindre at lønnsomme bedrifter får likviditetsproblemer.
 - Myndighetene har innført kredittordning, lite brukt
- Hindre at bedrifter som er lønnsomme etter krisen slås konkurs
 - Viktig for små bedrifter der nøkkelpersonell er eiere.
- Stimulere til økt aktivitet.
- Hindre at «nettverk» går i oppløsning
 - Arbeidsgiver-arbeidstakerforhold
 - Kundeforhold, forhold til underleverandører etc.

Kontantstøtteordningen

- Kan være fornuftig for mindre bedrifter
- Men vil mer kontantstøtte til større bedrifter sikre produksjonsevnen?
 - Finansmarkedene fungerer –god likviditet
 - Få bedrifter går konkurs-færre i 2020 enn i 2021
 - Begrensede konkurstkostnader: Store bedrifter som er lønnsomme etter epidemien vil ofte drives videre med nye eiere.
- Stimulerer neppe til økt aktivitet, snarere motsatt.
- Hindrer omstilling, bedrifter som bør gå konkurs fortsetter på statens regning – *staten plukker vinnere*
- Støtte til større bedrifter blir støtte til eierne – ikke ønskelig

Forlenget permitteringsperiode

- Kan opprettholde båndene mellom arbeidstaker og bedrift.
- Støtte til bedriften.
- (Støtte til arbeidstaker)
- Men kan komme til en betydelig samfunnsøkonomisk kostnad, betalt av staten/skattebetaler og de permitterte.

Forlenget permitteringsperiode: problemer

- For fristende for bedrifter å permittere (andre tar deler av regningen)
- Lang permitteringstid øker sannsynligheten for at de permitterte faller ut av arbeidsmarkedet hvis de ikke blir kalt tilbake.
 - Uføretrygd er dyrt for den det gjelder og for samfunnet (offentlige finanser)
- Lang permitteringstid båndlegger arbeidskraften og kan forsinke omstilling.
 - Permitterte arbeidstakere forventes i mindre grad enn oppsagte arbeidstakere å søke nye jobber
- Hvis oppsagte arbeidstakere uansett ikke får ny jobb, vil de være tilgjengelige for bedriften hvis bedriften har behov for dem senere.

Virkemidler på siste etappe

- Kontantstøtte erstattet med hybridsystem
 - Støtte opp til et visst nivå, deretter eventuelt lån.
 - Knyttet til omsetningsfall i bransje heller enn i egen bedrift?
 - «Aktiv næringspolitikk» gir ofte utilsiktede virkninger.
- Raushet når det gjelder dagpenger etc. inntil videre.
- Ikke forlenget permisjonstid ennå, heller ikke redusert lønnsplikt.
- Lønnssubsidier?
 - Stimulerer til flere ansettelser/økt aktivitet.
 - Men hvordan behovsprøve? Kan bli kostbar støtte til eierne.
- Sterkere tiltak kan behøves hvis krisen drar ut i tid.
 - Hvis nettverkene smelter ned